

Grundtvig-arkivet fasc.: 351.

Registreret af KEB d. / 195 .

Evt. enhedens nr.: 351.1.

1. Titel el. kort indholdsangivelse:

Skolen for Livet/ eller/ Real-Skolevæsenet/ med Danske Øine/ betragtet /af/ Nik. Fred. Sev. Grundtvig/ Præst.

Antal sider: 24 enkeltlæg, pagineret 1-24.

Antal blade: 1 r - 24 v2.

Format: kvart.

2. Papirsort (farve og evt. vandmærke): gråt, bikube, S & E.

7. Ms.' første linie: "Ny Viin i nye Kar, det har Begge bedst af!"

3. Afmærkning (I. J. N. osv.): bølgestreg.

8. Ms.' sidste linie: "kun Daarer kan kalde Slumpe-Lykke hvad klarlig er Himlens Velsignelse!"

4. Ortografi:

9. Tryk el. benyttelse:

Utrykt.

Borup og Nørgaard: Den Danske Folkehøjskole gennem Hundrede Aar I, 1939, s. 59, bringer en facsimile af læg 20 v2. - Her kaldes manuskriptet dog fejlagtig "et udkast til "Skolen for Livet" 1838".

5. Andre ydre kriterier: bindestreger (f. eks. "Stats-Raad", "Middel-Alderen", "Ene-Herredømme" osv.).

6. Indre kriterier (allusioner, citater m. m.): Læg I og 21 henvises til digtet "Gylden-Aaret, Nordisk Kirke-Tidende No. 4 for 1834".

Læg 14 r henvises til "mine Politiske Betragtninger" (udkom 1831, jf. Bibl. nr. 490 A).
Se endvidere nedenfor.

10. Tidl. forskeres skønsmæssige datering(er):
Se ovenfor under benyttelse.

11. Nr. i bibliografien:

...

12. Indholdsregist:

Umiddelbart efter mottoet (se ovf., jf. Mat. 9,17) følger overskriften: "Gylden-Aaret", hvortil er bemærket: "(NB. aftrykkes efter Vedlagte, men (med? uden?) den Slutnings-Anmærkning "Optrykt efter Nordisk Kirke-Tidende No. 4 for 1834". Første læg optages af et "Forord". Der redegøres for anledningen til skriftet: en bøn fra provinsialstænderne om en skole for livet (herom nærmere ndf.). 2 r indledes første hovedafsnit "Kirken og Skolen" Gr. skelner mellem kirken, der bygger på troen, og skolen, hvis mål er oplysning, men begge steder tjener frihed alle bedst. Efter en udsigt over forfatningens historie fra middelalderen til vore dages "Folkelige Stats-Raad", hævdes, at "Ene-Herredømmet er Folkets og Stemme-Friheden Enevoldskongens fri Gave" (3 v2). Gr. vender sig imod ethvert åndeligt "Skole-Mesterskab". Statsrådets opgave er at bekæmpe al tvang "onten i Guds eller Fornuftens Navn" (4 r2). Det er af det onde at ville "beherske hinandens Tro, det er at ville rive Hjertet ud af Livet paa hinanden" (5 v). 6 r

indledes et nyt hovedafsnit "Borger-Skolen i Livet og Borger-Livet i Skolen". Gr. vender sig imod "vore Lutherske Fædres" anskuelse og hævder, at "Menneske-Naturen er aldrig saa fordærvet, at Unatur jo er meget værre" (6 v). - Gr. betragter englænderne som forbundsfæller i kampen for en skole, der tager sigte på det "Borgerlige Hverdags-Liv" (7 r2). I "Stats-Raadets Forhandlinger" (se ndf.) har Gr. læst om de realskoler, man påtænker at oprette. Gr. betvivler, at det vil blive til gavn for landet, om der uddannes flere embedsmænd i stedet for driftige borgere; og er det ikke konsekvensen af en undervisning baseret på matematik? Så var landets havne, stalde, værksteder og krambode dog bedre skoler for livet. Gr. ved af egen erfaring, hvor meget "Dreng-Skolen" kan ødelægge (9 r); de unge må oplæres til at arbejde med deres hænder. Gr. kunde endvidere ønske, at folk havde dristighed nok til selv at opdrage deres børn, og han vender sig imod gridskheden efter "Examiner og Levebrød" (jf. 12 r2). Læg 13 citeres to kendte strofer fra Nyaars-Morgen (str. 198, 199, jf. P S V s. 229-30) som udgangspunkt for en diskussion om bøger og "Bog-Afguderi" (13 r2). Et grundskud har dette afguderi fået ved oprettelsen af det Folkelige Stats-Raad; thi der må det blive klart, hvor tiltrængt en folkelig højskole er til at "vinde Styrke i Moders-Maalet især til mundtlig Brug" (14 v). Angående statsrådets sammensætning, mener Gr., at "Intelligensen" er vel rigeligt repræsenteret (15 v). 17 r indledes skriftets sidste hovedafsnit "Den Folkelige Høi-Skole og Akademiet i Soer". Den sande videnskabelighed skal ikke knægtes. Den stræber "at omfatte og forklare hele det gaadefulde Menneske-Liv" (18 v). Det er lærdommen uden liv, han vil modarbejde. En udsigt over Sorø Akademis historie viser, hvor velegnet netop dette sted vilde være til at huse den nye skole. 20 r2 - 21 r citeres 6 vers fra "Gylden-Aaret", stroferne "Ja, du est nær forhaanden..." osv. til og med "Da skal Man Forskjel kende..." osv., jf. U S VIII s. 19-20, NB. ubetydelige afvigelser. 21 v citeres endnu 3 vers af digtet, stroferne "Alt hos Kong Fredriks Fugle..." osv. til og med "De sært hinanden krydsed", jf. U S VIII s. 23-24, ubetydelige afvigelser. - Skjaldenes usle vilkår drøftes; i den ny Høi-Skole vil de få større spillerum, bl.a. fordi de mere end andre har sproget i deres magt. I denne skole skal ikke eleverne, men lærerne overhøres. Skolens organisation drøftes. "En velbetroet Hæders-Mand" (23 v2) skal være bestyrer og ved sin side have et elevråd med myndighed til at foranledi-

ge lærernes forflyttelse, dersom de "faldt i Søvn eller Afmagt" (24 r). Ms. slutter dermed, at Gr. udtaler sin overbevisning om en lykkelig fremtid for Skolen for Livet. Derfor borger Nordens ånd og Danmarks vidunderlige lykke.

Datering: Terminus post quem er 1-4/2 1836, jf. omtalen af, at men i Danmark vil oprette "Skoler for Borger-Livet...baserede paa Matematiken med samme strenge Videnskabelighed...Ja noget Saadant læser Man jo i Stats-Raadets Forhandlinger" (8 r), Der hentydes sandsynligvis til "Sagen angaaende Oprettelsen af højere Realskoler", se "Stændertidende", 1835-36, 1-4/2 1836, sp. 844-885. - Nærværende ms. er dog næppe påbegyndt før midten af februar 1836, jf. vendingen: "Hvad nu det Første angaaer (sc. provinsialstænderne), da har de sidste fem Maaneder vist nok lært mange Fleer end mig, at Gaven er uskatterlig" (3 r2), jf. endvidere: "et Stats-Raad, som det, der nu i fem Maaneder har tildraget sig hele Danmarks Opmærksomhed ..." (15 v). Her må februar måned være medregnet i de fem, da provinsialstændernes første møde afholdtes den 1/10 1835, jf. Stændertidende, nr. 1, 1835. - Dette taler for en datering hen imod eller snarere efter midten af måneden. Ms. er da sandsynligvis et forarbejde til "Det Danske Fiir-Kløver", der udkom 7/5 1836, jf. Bibl. nr. 563, og med hvilket det har mange lighedspunkter. Sml. f.eks. flg.: "naar en velærværdig Præst i vore Fædres Dage tog Bladet fra Munden og sagde: Folket sukker efter Beviis paa en mild og faderlig Regiering, da var Enevolds-Kongen i Danmark sjelden langt fra at græde, aldrig, det jeg veed, nær ved at fnyse" (3 v, sml. Smaaskr. s. 23.). - Og: "Det var nemlig i Soer (at Absalon)...lod bygge det store Munke-Bur hvor Ordet gik, at "Danmarks Krønike" skulde skrives, og hvor Man virkelig ogsaa under vor første Oldenborgske Konge fandt "den Danske Rim-Krønike"...virkelig den mest "grund-danske Bog" jeg i mine Dage har læst..." (19 r2, sml. Smaaskr. s. 52). - Verset "Gik alle Konger end paa Rad..." osv. her citeret 1 v, Smaaskr. s. 61. - Digtet "Gylden-Anret" (1834) er her citeret 20 r2-21 v, 9 vers i alt (jf. ovf.), Smaaskr. s. 51 dog kun 3, s. 64 2 vers. - Strofen "Danmark Deiligst Vang og Vænge/ Lukt med Bølgen blaa..." her cit. 22 v2, Smaaskr. s. 14. - Ms. er da blevet til i de "hele to Maaneder" i foråret 1836 (midten af februar - slutningen af april), hvor Gr. efter eget udsagn stod "som naglet til Pulten, for at pege paa det Underværk (sc. provinsialstænderne) og paa de

naturlige eller historiske, altsaa de naturhistoriske Følger deraf..." (brev fra Gr. til Gunni Busck af 2/4 1836, cit. H. Bech: Gunni Busck, 2. udg. 1878, s. 195). - Ms. har endvidere lighedspunkter med fasc. 350 (NB. samme ydre kriterier og tildels indhold, sml. f.eks., at Gr. understreger, at præsterne skal formane fyrsterne til at ligne den "Himmelske Fader, der lader sin Soel opgaae over Onde og Gode og lader regne over Retfærdige og Uretfærdige" (5 r2, sml. fasc. 350.1 r). NB. endvidere omtalen af Æsops fabel om ræven, ulven og hyrden, her 14 r - 14 v, fasc. 350 1 r). Fasc. 351.1 er dog et langt fyldigere og bedre gennemarbejdet ms. og er derfor sandsynligvis yngre end fasc. 350.